

Ερωτήσεις προς Διευθυντή Ελεγκτικού Τμήματος της Εκκλησίας της Κύπρου κ. Ιωάννη Χαριλάου για συνέντευξη στην εφημερίδα «Η ΜΑΧΗ» την Κυριακή 19 Δεκεμβρίου 2010.

ΕΡΩΤΗΣΗ 1

Κύριε Χαριλάου πως ξεκίνησε η ιστορία για την φορολόγηση της Εκκλησίας;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ 1

Συνήθως τα τελευταία χρόνια οι αρνητικές δημόσιες τοποθετήσεις από κάποιους για τα φορολογικά της Εκκλησίας, προέκυπταν όταν διδόνταν στη δημοσιότητα η έκθεση της Γενικής Ελέγκτριας. Η Γενική Ελέγκτρια μέχρι την έκθεση της για το 2008, η οποία δόθηκε τον Δεκέμβριο του 2009 στην δημοσιότητα, αναφερόταν σε ένα μεγάλο ποσό, δήθεν οφειλών της Εκκλησίας της Κύπρου προς το Κράτος. Σε αυτές τις περιπτώσεις, ο έντυπος και ηλεκτρονικός τύπος με πρωτοσέλιδους τίτλους και πρώτες ειδήσεις στα τηλεοπτικά δελτία ειδήσεων, ανέφεραν εμφαντικά τις υποδείξεις της Γενικής Ελέγκτριας για το τεράστιο ποσό το οποίο η Εκκλησία δήθεν όφειλε στο Κράτος. Το όλο σκηνικό συμπληρωνόταν με δηλώσεις δημόσιων προσώπων πολιτικών και μη. Οι δε κριτές και κατακριτές της Εκκλησίας, πάντοτε χρησιμοποιούσαν ως όπλο τους τα στοιχεία και τις υποδείξεις της Γενικής Ελέγκτριας, όπως αναφέρονταν στην έκθεση της.

Τα τελευταία δύο χρόνια δε, υπήρξαν εντονότερες δημόσιες αντιπαραθέσεις για το θέμα της φορολόγησης, αλλά και ειδικότερα για το δήθεν οφειλόμενο ποσό της Εκκλησίας, μεταξύ της Κυβέρνησης και ενός τουλάχιστον πολιτικού κόμματος από τη μία πλευρά και της Εκκλησίας της Κύπρου από την άλλη πλευρά.

Επανελλημμένα ο Αρχιεπίσκοπος και εγώ προσωπικά, εμφαντικά αναφέραμε ότι κατά την άποψη μας τα ποσά τα οποία αναφέρονται (που για το 2008 ανέρχονταν σε €169 εκ. περίπου), ήταν φανταστικά, ατεκμηρίωτα, και αστήριχτα.

Ευτυχώς στην τελευταία έκθεση της Γενικής Ελέγκτριας γίνεται κατά την άποψη μας παραδοχή, ότι τα ποσά αυτά ήταν αστήρικτα και ατεκμηρίωτα και ως εκ τούτου δικαιώνεται η Εκκλησία.

ΕΡΩΤΗΣΗ 2

Πως προέκυψε αυτή η μεταστροφή και η δικαίωση τελικά της Εκκλησίας?

ΑΠΑΝΤΗΣΗ 2

Η Επιτροπή Ελέγχου της Βουλής στις 11 Μαΐου, 2010 κάλεσε την Εκκλησία, την Γενική Ελέγκτρια και όλους τους αρμόδιους κυβερνητικούς φορείς, να συζητήσουν τα θέματα που αναφέρει η Γενική Ελέγκτρια στην έκθεση της για το 2008. Ο Μακαριώτατος επέλεξε και αποφάσισε να παρευρεθεί ο ίδιος στην συνεδρία και να εξηγήσει ξανά ότι δεν υφίστανται τέτοιες οφειλές από την Εκκλησία και ότι όλα τα οποία αναφέρονται είναι αβάσιμα και αστήρικτα.

Εν συνεχεία της συνεδρίας της Επιτροπής Ελέγχου της Βουλής, η Εκκλησία της Κύπρου αποφάσισε να θέσει ξανά γραπτώς τις θέσεις της και να τις αποστείλει στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, στον Πρόεδρο της Βουλής, στον Υπουργό Οικονομικών, στον Υπουργό Εσωτερικών, στον Πρόεδρο της Επιτροπής Οικονομικών της Βουλής, στον Πρόεδρο της Επιτροπής Ελέγχου της Βουλής, στην Γενική Ελέγκτρια, στον Διευθυντή του Φόρου Εισοδήματος αλλά και σε πολλούς άλλους που θεώρησε ορθό.

Στις 23 Ιουνίου 2010 ετοίμασα σχετική έκθεση μέσω της οποίας, παρέθετα τις θέσεις μας επί των δύο θεμάτων για τα οποία πολλές φορές η Εκκλησία κατηγορήθηκε και διασύρθηκε αδικώς. Το πρώτο θέμα αφορούσε το φορολογικό και τις λεγόμενες δήθεν οφειλές της Εκκλησίας εκατομμυρίων ευρώ και το δεύτερο θέμα αφορούσε το μικρό επίδομα που δίδεται από το Κράτος σε ορισμένους ιερείς της Υπαίθρου, έναντι χιλιάδων στρεμμάτων γης που παραχωρήθηκαν από την Εκκλησία στο Κράτος, με βάση την συμφωνία Εκκλησίας και Κράτους του 1971 επί Προεδρίας του αιμνήστου Αρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ'. Σημειώνουμε ότι και τα δύο θέματα τίθονταν πάντοτε στις εκθέσεις της Γενικής Ελέγκτριας.

Στην έκθεση μου αυτή, παραθέταμε στοιχειοθετημένα και τεκμηριωμένα και αποδεικνύαμε πέραν πάσης αμφιβολίας, ότι δεν οφείλει η Εκκλησία στο Κράτος οποιοσδήποτε φορολογικές οφειλές από τη μία και από την άλλη απεδείκνυε ότι η Εκκλησία τηρεί με θρησκευτική ευλάβεια την συμφωνία του 1971 μεταξύ Εκκλησίας και Κράτους για τους ιερείς της Υπαίθρου.

Στην έκθεση αυτή, καλούσαμε επίσης όλους τους αρμοδίους φορείς του Κράτους, να εξετάσουν τα στοιχεία για την ορθότητα τους με σκοπό να διαφανεί η πραγματική εικόνα και να σταματήσει ο άδικος διασυρμός της Εκκλησίας αλλά και η συνεχής αντιπαράθεση Εκκλησίας και Κράτους.

Συγκεκριμένα για τις δήθεν οφειλές παραθέσαμε τα εξής παραδείγματα και αφήναμε να αποφασίσουν οι αποδέκτες της έκθεσης κατά πόσο έχει δίκαιο η Εκκλησία να αναφέρει ότι τα ποσά είναι φανταστικά, ατεκμηρίωτα και αστήρικτα.

1. Ιερός Ναός Αγίου Γεωργίου στους Καπέδες

Ο μικρός αυτός Ναός στο χωριό Καπέδες, του οποίου πιθανό τα περιουσιακά στοιχεία να μην υπερβαίνουν τις €40-50.000, είναι χρεωμένος με τουλάχιστον, **€18 εκ. περίπου φόρο ακίνητης**

ιδιοκτησίας. Για να έχει αυτόν το φόρο κάποιος, πρέπει να έχει περιουσία δισεκατομμυρίων ευρώ με αξίες του 1980.

2. Ιερός Ναός Αγίου Γεωργίου στο Φαρμακά

Ο Ναός αυτός στο χωριό Καμπί του Φαρμακά, του οποίου πιθανό τα περιουσιακά του στοιχεία πάλι να μην υπερβαίνουν τις €40-50.000, **είναι χρεωμένος με €16 εκ. περίπου φόρο ακίνητης ιδιοκτησίας.** Για να έχει αυτόν το φόρο κάποιος πρέπει να έχει και πάλι περιουσία δισεκατομμυρίων ευρώ με αξίες του 1980.

3. Ιερός Ναός Αγίου Ανδρονίκου στο Τσέρι

Ο Ναός αυτός στην κοινότητα Τσερίου **είναι χρεωμένος και πάλι με €16 εκ. περίπου φόρο ακίνητης ιδιοκτησίας.** Για να έχει αυτόν το φόρο κάποιος πρέπει να έχει και πάλι περιουσία δισεκατομμυρίων ευρώ με αξίες του 1980.

4. Ιερά Μονή Μαχαιρά

Η Ιερά Μονή Μαχαιρά της οποίας ως επί το πλείστον η περιουσία της αποτελείται από αναξιοποίητες περιοχές και δάση, που δεν έχουν ουσιαστική αξία, είναι **χρεωμένη με άλλα €15 εκ. περίπου φόρο ακίνητης ιδιοκτησίας.** Για να έχει αυτόν το φόρο κάποιος πρέπει να έχει και πάλι περιουσία δισεκατομμυρίων ευρώ με αξίες του 1980.

Φαίνεται ότι μελετώντας την έκθεση μας, η Ελεγκτική Υπηρεσία του Κράτους έλαβε πολύ σοβαρά υπόψη τις θέσεις της Εκκλησίας και τα παραδείγματα μας και φαίνεται ότι προέβηκε σε απαραίτητες ενέργειες προς εξακρίβωση όλων των στοιχείων και δεδομένων που τους δώσαμε. Επίσης αποδεδειγμένα πλέον επαληθεύθηκαν οι θέσεις της Εκκλησίας που αδίκως έχει διασυρθεί και έχει κατηγορηθεί επανειλημμένα.

ΕΡΩΤΗΣΗ 3

Εφόσον διαφωνούσατε γιατί δεν υποβάλλατε ένσταση επί των φορολογιών σας όπως κάνει όλος ο κόσμος όταν θεωρεί την φορολογία του άδικη.

ΑΠΑΝΤΗΣΗ 3

Πολλές φορές ακούσαμε αυτή την ερώτηση η οποία είναι πολύ λογική. Κάποιος εύκολα μπορεί να υποθέσει ότι η Εκκλησία δεν αντέδρασε ορθά και νομότυπα όπως μπορεί να κάνει οποιοδήποτε φυσικό ή νομικό πρόσωπο της Κυπριακής Δημοκρατίας, σε περίπτωση που διαφανεί ότι αδικείται ή λανθασμένα φορολογείται.

Θέλουμε να τονίσουμε προς αποκατάσταση της πραγματικότητας, ότι η Εκκλησία δεν προέβηκε σε οποιαδήποτε στερεότυπη ένσταση προς το Τμήμα Εσωτερικών Προσόδων, γιατί απλά ουδέποτε πήρε από το τμήμα οποιαδήποτε φορολογία που αφορούσε τα διαφιλονικούμενα ποσά. Ως εκ

τούτου διερωτώμαστε περί ποιου θέματος και ποίας φορολογίας θα υπέβαλλε ένσταση η Εκκλησία. Το αρμόδιο τμήμα στην Κύπρο να επιβάλλει φορολογίες είναι το Τμήμα Εσωτερικών Προσόδων.

Αντιθέτως υπογραμμίζουμε ότι τα ποσά που δήθεν όφειλε η Εκκλησία, δημοσιοποιούνταν και παρουσιάζονταν στις εκάστοτε εκθέσεις της Ελεγκτικής Υπηρεσίας του Κράτους. Στο σημείο αυτό θέλουμε να αναφέρουμε ότι ως Εκκλησία διερωτώμαστε πάντα πως μπορεί να γράφονται αυτές οι φορολογίες στις εκθέσεις της Γενικής Ελέγκτριας, εφόσον ουδέποτε μας κοινοποιήθηκαν τέτοιες φορολογίες από το Τμήμα Εσωτερικών Προσόδων.

ΕΡΩΤΗΣΗ 4

Επίσης κ. Χαριλάου ακούονται φωνές ότι η Εκκλησία δεν πληρώνει φορολογίες και ο Μακαριώτατος κι εσείς αναφέρετε ότι πληρώνετε φορολογίες οικιοθελώς. Τελικά πληρώνετε και τι;

ΕΡΩΤΗΣΗ 4

Σας ευχαριστώ που μου αναφέρετε αυτήν την ερώτηση. Μου δίνετε την ευκαιρία να τονίσω ξανά ότι παρόλο που το Σύνταγμα αλλά και άλλες Νομοθεσίες, προστατεύουν την Εκκλησία και την απαλλάσσουν από φορολογίες, η Εκκλησία της Κύπρου οικιοθελώς και με δική της πρωτοβουλία, πληρώνει φορολογίες.

Οι δημόσιες τοποθετήσεις που γίνονται από καιρού εις καιρόν, ότι η Εκκλησία της Κύπρου δεν πληρώνει φόρους, είναι αναληθείς και ανυπόστατες.

Συγκεκριμένα, η Εκκλησία της Κύπρου πληρώνει τους ακόλουθους φόρους:

- Φόρος Κεφαλαιουχικών Κερδών
Σύμφωνα με τον περί Φορολογίας Κεφαλαιουχικών Κερδών Νόμο, οποιοδήποτε κέρδος προκύπτει από τη διάθεση ακίνητης περιουσίας ή διάθεση μετοχών εταιρείας, η οποία είναι κάτοχος ακίνητης περιουσίας, υπόκειται σε φορολογία με συντελεστή 20%. Η Εκκλησία της Κύπρου πληρώνει οποιοδήποτε φόρο προκύπτει επί του κέρδους από τη διάθεση ακίνητης περιουσίας της.
- Φόρος Ακίνητης Ιδιοκτησίας
Η Εκκλησία της Κύπρου πληρώνει φόρο ακίνητης ιδιοκτησίας για οποιαδήποτε τεμάχια εκποιεί. Η Εκκλησία προβαίνει σε αυτήν τη διαδικασία προς το παρών επειδή διεκδικεί και ζητά όπως η Κυβέρνηση τηρήσει τα συμφωνηθέντα με το Υπουργείο Οικονομικών για τον φόρο αυτό.
- Εταιρικός φόρος
Ο φόρος αυτός επιβάλλεται επί των κερδών των εταιρειών. Σημειώνουμε ότι οι επιχειρηματικές δραστηριότητες της Εκκλησίας ως

επί το πλείστον, βρίσκονται κάτω από εταιρείες. Οι εταιρείες αυτές πληρώνουν εταιρικό φόρο, όπως όλες οι εταιρείες στην Κυπριακή Δημοκρατία.

- Έκτακτη Εισφορά για την Άμυνα
Οι πρόνοιες του περί Έκτακτης Εισφοράς για την Άμυνα της Δημοκρατίας Νόμου, εφαρμόζονται και για όλα τα Εκκλησιαστικά Ιδρύματα.
- Φόρος Προστιθέμενης Αξίας
Σε όλες τις περιπτώσεις που η Εκκλησία είναι καταναλωτής αγαθών ή υπηρεσιών, καταβάλλει ΦΠΑ. Δηλώνουμε εμφαντικά ότι και στις περιπτώσεις της ανέγερσης και συντήρησης Ναών και Ιερών Μονών και γενικά της ανέγερσης και συντήρησης οποιωνδήποτε οικοδομών που ανήκουν και χρησιμοποιούνται από την Εκκλησία, για την επιτέλεση της θρησκευτικής και φιλανθρωπικής αποστολής της, πληρώνουμε ΦΠΑ.
- Τέλη Χαρτοσήμων
Η Εκκλησία καταβάλλει κανονικά τα τέλη χαρτοσήμων, όπως υποβάλλουν οι περί Χαρτοσήμων Νόμοι.
- Δημοτικά, κοινοτικά, αποχετευτικά τέλη
Η Εκκλησία της Κύπρου πληρώνει οποιαδήποτε δημοτικά, κοινοτικά ή αποχετευτικά τέλη προκύπτουν.
- Τέλη Μεταβίβασης Ακινήτων
Η Εκκλησία πληρώνει στο Κτηματολόγιο οποιαδήποτε τέλη μεταβίβασης προκύπτουν, για οποιοσδήποτε αγορές ακίνητης περιουσίας στις οποίες προβαίνει.
- Χρηματιστηριακά Τέλη
Η Εκκλησία πληρώνει οποιαδήποτε χρηματιστηριακά τέλη προκύπτουν, σε περίπτωση πώλησης ή αγοράς μετοχών στο Χρηματιστήριο Αξιών Κύπρου.
- Φόρος Εισοδήματος
Καθόσον αφορά το Φόρο Εισοδήματος όπως αναφέραμε πιο πάνω, η Εκκλησία απαλλάσσεται όπως όλα τα θρησκευτικά και φιλανθρωπικά ιδρύματα, σύμφωνα με τον περί Φορολογίας του Εισοδήματος Νόμου (Ν.58/1961) και συγκεκριμένα το άρθρο 8.

Σημειώνουμε δε ότι για τα έτη 2007, 2008 και 2009 πληρώσαμε περίπου €30 εκ. που αφορούσαν κυρίως Φόρο Κεφαλαιουχικών Κερδών και Φόρο Ακίνητης Ιδιοκτησίας. Σημειώνουμε επίσης ότι στο πιο πάνω ποσό δεν συμπεριλαμβάνεται ο Εταιρικός Φόρος των εταιρειών της Εκκλησίας και ο Φόρος Προστιθέμενης Αξίας που πλήρωσε η Εκκλησία.

Ως εκ τούτου, αντί να εκφράζεται από όλους η ευαρέσκεια τους για το γεγονός ότι η Εκκλησία πληρώνει φόρους εκατομμυρίων οικειοθελώς, αντίθετα

υπάρχουν φωνές που ακούγονται ότι η Εκκλησία της Κύπρου δεν πληρώνει φόρους.

Ο λαός μας το έχει αντιληφθεί και το γνωρίζει ότι τέτοιες δηλώσεις και συνθήματα από κάποιους είναι αβάσιμα και αναληθή.

ΕΡΩΤΗΣΗ 5

Πιστεύετε ότι οι αιχμές και οι κατηγορίες από κυβερνητικούς αξιωματούχους αλλά και τον ίδιο τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας για το θέμα ήθελαν τελικά να πλήξουν το κύρος της Εκκλησίας;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ 5

Θέλω να πιστεύω ότι όλα έγιναν και λέχθηκαν γιατί δεν είχαν μπροστά τους τα ορθά στοιχεία και την ορθή πληροφόρηση. Δεν θέλω να πιστέψω οτιδήποτε άλλο.

ΕΡΩΤΗΣΗ 6

Παρόλο που η Έκθεση της Γενικής Ελέγκτριας Χρυστάλλας Γιωρκάτζη για το 2009 δικαιώνει κατά κάποιο τρόπο την Εκκλησία, ωστόσο αναφέρεται σε αυτή ότι υπάρχουν κάποιες οφειλές. Χρωστάει τελικά η Εκκλησία στο κράτος ή όχι;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ 6

Καθόσον αφορά το σημείο το οποίο η Γενική Ελέγκτρια αφήνει να νοηθεί ότι η Εκκλησία οφείλει κάποιους φόρους χωρίς να αναφέρει ποσό, εμείς απαντούμε ότι διαφωνούμε κάθετα και δηλώνουμε ότι δεν χρωστάμε ούτε ένα σεντ. Όπως τεκμηριωμένα δικαιωθήκαμε για τις προηγούμενες θέσεις μας, θα δικαιωθούμε και τώρα. Η εμπειρία απέδειξε ότι όταν η Εκκλησία αναφέρει κάτι, το αναφέρει μετά από προβληματισμό και μελέτη και τεκμηριωμένα.

ΕΡΩΤΗΣΗ 7

Τι προνοεί η συμφωνία μεταξύ Εκκλησίας και Υπουργείου Οικονομικών το 2005 και που βρίσκεται σήμερα το θέμα; Γιατί έγινε αυτή η συμφωνία; Είναι σύμφωνη η Εκκλησία να τεθεί η συμφωνία αυτή σε νέα βάση ή είναι για εσάς αδιαπραγμάτευτη; Γιατί η Γενική Ελέγκτρια σε προηγούμενες εκθέσεις της ανέφερε για ετεροβαρή συμφωνία.

ΑΠΑΝΤΗΣΗ 7

Η συμφωνία περιλαμβάνει όλα τα σημεία φορολογίας.

Κάποιοι δεν μπορούν να αντιληφθούν τους λόγους τους οποίους οδήγησαν την Εκκλησία στην πρωτοβουλία να συνάψει συμφωνία με το Κράτος και

θεωρούν την πρωτοβουλία της Εκκλησίας για διάλογο και συμφωνία, ως αδυναμία της.

Τονίζουμε ότι η Εκκλησία προέβηκε σε αυτήν την κίνηση για τους πιο κάτω λόγους:

- 1. Από την απόφαση της να βοηθήσει το κράτος, και**
- 2. Για να σταματήσουν για πάντα οποιαδήποτε αρνητικά σχόλια γίνονται από οποιονδήποτε σχετικά με τη Φορολόγηση της Εκκλησίας.**

Ουσιαστικά και παράλληλα με την απόφαση της να προβαίνει στην πληρωμή φόρου, η Εκκλησία ανέλαβε και την πρωτοβουλία να αρχίσει διάλογο με το Κράτος, με σκοπό να συναφθεί και μια συμφωνία προς τούτο.

Ήταν και είναι ξεκάθαρο ότι ο μόνος που εξυπηρετείται από αυτή τη συμφωνία είναι το Κράτος, επειδή χωρίς τη συμφωνία αυτή η Εκκλησία οποιαδήποτε στιγμή, μπορεί να αποφασίσει να σταματήσει να πληρώνει οικειοθελώς φόρους. Αυτό το πράγμα δυστυχώς δεν το αντιλαμβάνονται όσοι εναντιώνονται στη συμφωνία που έγινε μεταξύ Εκκλησίας και Κράτους το 2005, ή όσοι χαρακτηρίζουν τη συμφωνία ετεροβαρή για το Κράτος. Πως μπορεί να είναι μια συμφωνία ετεροβαρής για την πλευρά που χωρίς τη συμφωνία αυτή, δεν έχει το δικαίωμα και τη δυνατότητα να εισπράττει φόρους από την Εκκλησία. Με τη μη προώθηση της συμφωνίας αυτής, αυτός που ζημιώνει είναι το Κράτος γιατί χάνει την ευκαιρία να αποκτήσει δικαιώματα είσπραξης φόρου από την Εκκλησία, τα οποία τώρα δεν έχει. Σε αυτό το σημείο θέλουμε να τονίσουμε ότι είναι δύσκολο να πιστέψουμε ότι ο κ. Μιχαλάκης Σαρρής, ο οποίος είναι γνωστό πόσο επιτυχημένος υπουργός και τεχνοκράτης ήταν και οι τεχνοκράτες του Υπουργείου Οικονομικών και του Τμήματος Εσωτερικών Προσόδων, θα σύναπταν μία συμφωνία ετεροβαρή για το Κράτος. Να είστε βέβαιοι ότι ο κ. Σαρρής και οι υπόλοιποι συνεργάτες του, προχώρησαν σε αυτή τη συμφωνία, εξυπηρετώντας τα συμφέροντα του Κράτους.

Χρονολογικά και για σκοπούς ιστορίας, σας αναφέρω ότι η Εκκλησία, για τους λόγους που επεξήγησα πιο πάνω, ζήτησε επί προεδρίας κ. Γλαύκου Κληρίδη και υπουργίας του κ. Τάκη Κληρίδη να αρχίσουμε διάλογο με σκοπό να επιτευχθεί μια συμφωνία. Ο διάλογος αυτός συνεχίστηκε και επί υπουργίας του κ. Μάρκου Κυπριανού, επί υπουργίας του κ. Μάκη Κεραυνού και επί υπουργίας του κ. Μιχαλάκη Σαρρή. Επί υπουργίας του κ. Σαρρή, καταλήξαμε σε συμφωνία μεταξύ του Υπουργείου Οικονομικών και της Εκκλησίας της Κύπρου.

Συγκεκριμένα στις 22/12/2005, το Υπουργείο Οικονομικών με επιστολή του, μας κοινοποίησε τα συμφωνηθέντα μεταξύ μας και τη διαδικασία που θα ακολουθηθεί, ζητώντας τη δική μας αποδοχή. Στις 27/12/2005 απαντήσαμε ως Εκκλησία ότι αποδεχόμαστε τη συμφωνία.

Η συμφωνία αυτή προνοούσε την πιο κάτω διαδικασία, την οποία ανέλαβε να κάνει το Υπουργείο Οικονομικών: Να τύχει ελέγχου από τη Νομική Υπηρεσία, να υποβληθεί στο Υπουργικό Συμβούλιο προς έγκριση και να κατατεθεί στη Βουλή για ψήφιση θεμάτων που πιθανόν να χρειάζονται νομοθετική ρύθμιση. Όπως μας λέχθηκε προφορικώς παλαιότερα, τέθηκε ενώπιον της Νομικής Υπηρεσίας του Κράτους. Δυστυχώς όμως μέχρι σήμερα, το Υπουργείο Οικονομικών δεν προώθησε τη συμφωνία στο Υπουργικό Συμβούλιο προς έγκριση.

Η Κυβέρνηση τώρα, όπως είναι γνωστό, αρνήθηκε να αποδεχτεί τη συμφωνία αυτή. Σε συναντήσεις που είχε ο Μακαριώτατος Αρχιεπίσκοπος Κύπρου και εκπρόσωποι της Εκκλησίας της Κύπρου με τον Υπουργό Οικονομικών, ζητήθηκε από πλευράς Εκκλησίας όπως προωθηθεί η συμφωνία αυτή ως έχει. Αντιθέτως, ο Υπουργός Οικονομικών ζήτησε όπως αλλάξουν κάποιοι όροι της συμφωνίας, κάτι που δεν έγινε αποδεκτό από την εκκλησιαστική πλευρά.

Εμείς θεωρούμε ότι οι εκάστοτε Κυβερνήσεις με τις συμφωνίες τους, δεσμεύουν το Κράτος διαχρονικά.

Οφείλουμε να αναφέρουμε ότι μετά τα νέα δεδομένα όπως προέκυψαν μετά την έκθεση μας, πήραμε πρόσκληση από τον Υπουργό Οικονομικών για να συναντηθούμε. Η πρώτη συνάντηση έγινε στις 24 Σεπτεμβρίου 2010, μεταξύ του Υπουργού Οικονομικών κ. Χαρίλαου Σταυράκη και εμένα, για συζήτηση των θεμάτων. Υπήρξε μια εποικοδομητική συνάντηση όπου μεταξύ άλλων του ανέλυσα με λεπτομέρεια τη συμφωνία του 2005 και πόσο καλή και συμφέρουσα είναι για το Κράτος. Συμφωνήθηκε νέα συνάντηση στις 7 Οκτωβρίου 2010. Στις 6 Οκτωβρίου 2010, ο Υπουργός Οικονομικών ακύρωσε τη συνάντηση, με τη δικαιολογία ότι η κυβερνητική πλευρά δεν είναι ακόμη έτοιμη για τη δεύτερη συνάντηση και μας δόθηκε ως πιθανότερη περίοδος συνάντησης στο τέλος Οκτωβρίου 2010. Δυστυχώς μέχρι σήμερα δεν έχουμε πάρει οποιαδήποτε ειδοποίηση από τον Υπουργό Οικονομικών και αναμένουμε. Πάντως εμείς θεωρούμε ότι, μετά και τα νέα δεδομένα, το πιο σοφό από πλευράς Κυβέρνησης είναι να αποδεχθεί τη συμφωνία και να κλείσει όλο αυτό το ζήτημα.

ΕΡΩΤΗΣΗ 8

Τελικά κ. Χαριλάου ποιος πληρώνει του ιερείς; Κάποιοι λένε ότι τους πληρώνει το Κράτος. Τι είναι αυτή η συμφωνία για τους ιερείς και γιατί αναφερόταν η συμφωνία μέχρι πέρσι στην έκθεση της Γενικής Ελέγκτριας.

ΑΠΑΝΤΗΣΗ 8

Η Κυβερνητική χορηγία μέρους του μισθού των ιερέων της υπαίθρου προκύπτει από τη συμφωνία μεταξύ της Εκκλησίας και του Κράτους και

η οποία αναφέρεται σε σχετική απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου υπ' αρ. 82/71 ημερομηνίας 11/02/1971.

Η απόφαση του υπουργικού αναφέρει :

1.Εγκρίνη την επιχορήγηση της μισθοδοσίας των υπηρετούντων εις την ύπαιθρο ιερέων δια ποσού ανερχομένου εις το ήμισυ των εκάστοτε απολαβών των πρωτοδιοριζομένων δημοδιδασκάλων. Εις αντιπαροχήν η Ιερά Αρχιεπισκοπή θα παραχωρήσει εις την Κυβέρνηση την αγροτική κτημοσύνη της ανερχομένη εις 15.000 περίπου στρέμματα.

2. Επιτροπή, απαρτιζομένη εκ των Υπουργών Οικονομικών, Παιδείας, Εσωτερικών, Γεωργίας και Φυσικών Πόρων, Εμπορίου και Βιομηχανίας, Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και Συγκοινωνιών και Έργων, μελετήσει τρόπους αξιοποιήσεως της ως άνω κτημοσύνης, προς τον σκοπόν διαθέσεως των εξ αυτής προσόδων δια κοινωνική και πολιτιστική ανάπτυξιν των αγροτικών περιοχών, και υποβάλη έκθεσιν εις το Συμβούλιον.

3. Εξουσιοδοτήση τον Υπουργόν Οικονομικών να τροποποιήση καταλλήλως τον ήδη κατατεθέντα εις την Βουλήν των Αντιπροσώπων Τακτικόν Προϋπολογισμόν διά το έτος 1971 προς κάλυψιν της απαιτηθησομένης δαπάνης υπολογιζομένης εις £200.000 και

4. Παρακληθή ο Γενικός Εισαγγελέας της Δημοκρατίας να ετοιμάση Νομοσχέδιον προνοούν διά την εφαρμογήν της Αποφάσεως εις την υποπαράγραφον (1) ανωτέρω το οποίον δέον όπως υποβληθή εις το Συμβούλιον προς έγκρισιν.

Ουσιαστικά το Κράτος πληρώνει ένα μέρος του μισθού των ιερέων που βρίσκονται στην ύπαιθρο μόνο, το οποίο σήμερα ανέρχεται σε €651.35 μηνιαίως, ποσό το οποίο είναι περίπου το 35% – 40% του μέσου όρου του μισθού των Ιερέων της υπαίθρου.

Ως εκ τούτου, το Κράτος απλώς πληρώνει ένα ποσοστό του μισθού των Ιερέων που βρίσκονται μόνο στην ύπαιθρο. Συγκεκριμένα και σύμφωνα με τα στοιχεία μας, το Κράτος πλήρωσε περίπου €5 εκ. το 2009. Η Εκκλησία πλήρωσε αντίστοιχα €11.4 εκ. για τη μισθοδοσία όλων των Ιερέων το 2009.

Ως αντίτιμο η Ιερά Αρχιεπισκοπή Κύπρου, ανταποκρινόμενη πλήρως στις υποχρεώσεις της και σε συνεργασία και συνεννόηση με το Κράτος, καταχώρησε στο Κτηματολόγιο εις πίστη του Κράτους, αριθμό στρεμμάτων, 15.500 περίπου, όπως προνοεί και η συμφωνία. Τα στρέμματα αυτά είναι χαρακτηρισμένα στο Κτηματολόγιο ότι ανήκουν στο Κράτος και ότι δόθηκαν το 1971 από την Εκκλησία στο Κράτος, δυνάμει της συμφωνίας που έγινε το 1971 μεταξύ Εκκλησίας και Κράτους. Όλα τα στρέμματα αυτά από την ημέρα της συμφωνίας, το Κράτος τα διαχειρίζεται όπως αυτό θέλει και η Εκκλησία δεν προβαίνει σε οποιαδήποτε διαχείριση τους.

Αντιλαμβάνεστε ότι η συμφωνία αυτή έγινε αρχές του 1971. Μεγάλο μέρος αυτών των στρεμμάτων τα οποία δόθηκαν στο Κράτος το 1971 (73% περίπου), σήμερα βρίσκονται κάτω από την τουρκική κατοχή. Δεν είναι εξ' υπαιτιότητας της Εκκλησίας που μεγάλο μέρος των στρεμμάτων αυτών βρίσκονται κάτω από τουρκική κατοχή. Όταν έγινε η συμφωνία δεν υπήρχε κατοχή και η γη αυτή ήταν ελεύθερη.

Το υπόλοιπο μέρος, δηλαδή το 27% περίπου της γης, βρίσκονται στις ελεύθερες περιοχές.

Σημειώνουμε ότι σύμφωνα με προκαταρκτική εκτίμηση που προέβηκε η Εκκλησία για την αξία των στρεμμάτων στην ελεύθερη Κύπρο, αυτή ανέρχεται στο ποσό των €80-85 εκ. περίπου.

Ουσιαστικά ποτέ δεν αμφισβητήθηκε η ουσία και η ύπαρξη της συμφωνίας από τις δύο πλευρές, εκτός από τα τελευταία χρόνια.

Η Συμφωνία της Εκκλησίας με το Κράτος έγινε το 1971. Για δεκαετίες ουδείς αμφισβήτησε τη Συμφωνία ως Συμφωνία και την ουσία της και ουδέποτε υπήρξε οποιαδήποτε δημόσια συζήτηση ή αιχμές εναντίον της Εκκλησίας από Κυβερνητικής ή άλλης πλευράς επί του θέματος αυτού. Μικροπροβλήματα υπήρξαν. Στις αρχές του χρόνου ακούστηκαν κάποια σχόλια από κυβερνητικής πλευράς για τη Συμφωνία αυτή. Μετά τις δηλώσεις αυτές, η κοινή γνώμη μπορούσε να διαμορφώσει την άποψη ότι το Κράτος πληρώνει τους μισθούς των απλών Ιερέων βάσει μιας συμφωνίας χωρίς η Εκκλησία να τηρεί τη Συμφωνία. Ως αποτέλεσμα ο Μακαριώτατος αναγκάστηκε να προβεί σε δηλώσεις δίδοντας τα στοιχεία που αφορούν τη Συμφωνία. Το τελικό αποτέλεσμα ήταν και πάλι η Εκκλησία να βρεθεί σε αντιπαράθεση με την κυβερνητική πλευρά, κάτι που η ίδια δεν επιθυμεί.

Σημειώνουμε σε αυτό το σημείο ότι μας ξένισε η αναφορά από κυβερνητικής πλευράς για το θέμα αυτό που αφορούσε συμφωνία δεκαετιών, η οποία λειτουργούσε σε μια καλή βάση και διερωτηθήκαμε γιατί αναφέρθηκαν σε αυτό το θέμα. Επίσης διερωτηθήκαμε κατά πόσο ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας και άλλοι κυβερνητικοί παράγοντες δεν είχαν πλήρη και ορθή ενημέρωση επί του θέματος. Γι' αυτό το λόγο, μέσα στην έκθεση μου τον Ιούνιο έδωσα πλήρη στοιχεία για τη συμφωνία αυτή. Από εκείνη την ημέρα, κανείς δεν προέβηκε σε οποιαδήποτε δήλωση από κυβερνητικής πλευράς, και μας εξέπληξε ευχάριστα το γεγονός ότι παρόλο ότι ψάξαμε πολύ καλά την έκθεση της Γενικής Ελέγκτριας, δεν βρήκαμε οποιοδήποτε σχόλιο γι' αυτό το θέμα. Σημειώνουμε ότι το θέμα αυτό τουλάχιστον τα τελευταία χρόνια το κατέγραφε ανελλιπώς η Γενική Ελέγκτρια στην έκθεση της. Ως εκ τούτου θεωρούμε ότι και σε αυτήν την περίπτωση έχουν πείσει οι θέσεις μας και η τεκμηρίωση που δώσαμε σε όλους.

ΕΡΩΤΗΣΗ 9

Έχει η Εκκλησία επηρεαστεί από την οικονομική κρίση;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ 9

Η Εκκλησία για να μπορέσει να εκπληρώσει τα θρησκευτικά, τα εθνικά, τα φιλανθρωπικά, τα πολιτιστικά και τα κοινωνικά της καθήκοντα, αλλά και για να λειτουργήσει διοικητικά, χρειάζεται να έχει εισοδήματα. Για να μπορέσει να έχει αυτά τα εισοδήματα, είχε προβεί σε διάφορες επενδύσεις όπως η ανέγερση και η ενοικίαση ξενοδοχειακών καταλυμάτων, ή η αγορά μετοχών, κυρίως σε τράπεζες. Όπως όλοι γνωρίζετε, η οικονομία μας περνά ύφεση, ως εκ τούτου και τα εισοδήματα αυτά περιορίστηκαν χάνοντας περισσότερο από το 60%. Ως εκ τούτου τα τελευταία 2 χρόνια η Εκκλησία προβαίνει σε δανεισμούς αλλά και ταυτόχρονα προσπάθεια συγκράτησης των εξόδων και ανεύρεσης νέων εισοδηματικών πόρων. Παράλληλα και μιλώντας γενικά για την οικονομία θεωρούμε ότι το Κράτος θα πρέπει να στηρίξει την πραγματική οικονομία, με μέτρα που θα δίνουν κίνητρα στον ιδιωτικό τομέα για ανάπτυξη.